

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

47. Solent plures aliquando in æstate se transferre ad ciuitatem Montis
Regalis, quæritur, an teneantur ad ieiunia, & obseruationem Festorum,
illius locii? Et quid, quando illæ leges obligant etiam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

RESOL. XLV.

An peregrini teneantur obſervare leges, & conſuetudines locorum, in quibus reperiuntur?

Et inferius, quod Regulares virtute ſuorum privilegiorum poſſint pro ſatisfactione præcepti ſumendi Euchariſtiam ſemel in anno tempore Paſchali communicare dictos peregrinos, qui non habent animum commorandi in aliquo loco pro maiori parte anni. Ex p. 1. tr. 10. Ref. 15.

Prima opinio aſſerit, tunc peregrinos teneri, quando ſedem figunt animo ibi perpetuò manendi. Ita docet Joſeph Angles in 4. q. 4. de ieiunio, ante dubium 1. diſſultat. 2. & alij apud Fagundez de præcept. Eccleſ. tract. 1. lib. 1. c. 8. n. 1. & Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 3. diſp. 1. n. 8.

2. Secunda opinio aſſerit; peregrinum, præſiſto ſcandalo, non obligari legibus, & conſuetudinibus particularibus locorum, ad quæ diuertit, niſi habeat intentionem manendi ibi pro maiori anni parte; non autem pro minori. Et ita docet Sanchez ubi ſuprà, num. 9. Granado in part. 2. controuerſ. 7. tractat. 3. part. 1. diſp. 6. ſect. 4. num. 23. & 25. Villalobos in ſumm. tom. 1. tract. 2. dub. 33. num. 8. Reginaldus in praxi, tom. 1. lib. 13. cap. 17. num. 172. Azorius part. 1. lib. 5. cap. 11. quæſt. 3. Sanchez, & alij. Vnde Regulares, virtute ſuorum privilegiorum, poſſunt pro ſatisfactione præcepti ſumendi Euchariſtiam ſemel in anno, tempore Paſchæ, communicare dictos peregrinos, qui non habent animum commorandi in aliquo loco pro maiori anni parte: quia in tali caſu nulla efficitur iniuria Parochis, cum huiusmodi peregrini non ſint ſui parochiani, & propria Parochia in illo loco carcant. Et ita docet Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 3. diſp. 23. n. 17. & Fagundez loc. cit. n. 5.

3. Tertia opinio docet, indifferenter peregrinos obligari legibus, & conſuetudinibus loci, in quo ſunt. Ita Pontius de matrim. lib. 5. cap. 7. §. 1. num. 6. Nauarrus in Man. cap. 13. num. 5. Maior in 4. diſt. 15. quæſt. 5. Driedo lib. 1. de liberr. Chriſt. cap. 17. §. vna eſt. Ledefma 1. p. do lib. 1. §. 15. art. 2. dub. 2. Lopez inſtruit. part. 1. cap. 52. §. vna 6. Ref. 33. §. quæſt. civitas, Couarruias lib. 4. varior. c. 20. n. 8. circa fin. & alij.

4. Quarta opinio diſtinguit, in duobus modis poſſe præcipue peregrinos eſſe in aliquo loco: vno permanenter, per aliquos dies: alio tranſeunter, & per modum hoſpitij, & in tranſitu, prædando, verbi gratiâ, vel pernoctando. In primo caſu putant teneri peregrinos ſervare leges illius loci: in ſecundo minime. Et ita docet Leſſius lib. 4. cap. 2. dub. 8. num. 51. Suarez de Religione, tom. 1. lib. 2. capit. 14. numer. 8. Filiucius tom. 1. tractatu 27. cap. 7. numer. 116. & ſequens. Fagundez ubi ſuprà de præcept. Eccleſ. tract. 2. lib. 1. c. 8. num. 15. & 20. & alij.

5. Quid ego ſentiam, dicam breuiter. Prima ſententia eſt nimis laxa: tertia, & quarta ſunt nimis rigide: ſecunda eſt probabilior; cum limitationibus, tamen poſitis à Sanchez ubi ſuprà. Sed iterum de hac quaſtione redibit ſermo in tractatu de ieiunio, circa quam præter Doctores citatos, vide Layman in Theologia morali, tract. 4. cap. 12. per totum, Coninch. de Sacramentis, quæſt. 74. art. 4. dub. 2. Sayrus in Clauſi Regia, lib. 3. c. 4. Medinam Complutensem Cod. de ieiun. q. 10. Medinam Salmaticensem in part. 2. quæſt. 96. art. 5. Philarchum de off. Sacerdot. tom. 1. part. 2. lib. 3. c. 23. & alios penes ipſos.

RESOL. XLVI.

An vagi teneantur ſervare leges locorum, in quibus reperiuntur? Ex p. 1. tr. 10. Ref. 16.

Communiter affirmatiue reſpondet Doctores, *Sup. hoc qua muis re- cita inter in §. vlt. Ref. ſeq. propè finem. vcl. Tertio. & in tom. 4. tr. 6. ex Ref. 46. lege do- & inam §. Notandum vcl.* Lorca in part. 2. to. 2. diſp. 25. membr. 4. de legibus Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 3. diſp. 18. n. 15. Fagundez de præcept. Eccleſ. tract. 1. lib. 1. c. 8. n. 4. Filiucius to. 2. tr. 27. c. 7. n. 105. Suarez de Relig. to. 1. lib. 2. c. 14. n. 20. Salas de legib. diſp. 14. ſect. 4. n. 5. Reginaldus in praxi, to. 1. lib. 13. c. 17. n. 172. Azorius part. 1. lib. 5. c. 11. q. 13. Sotus in 4. diſt. 18. q. 4. art. 2. & Villalobos in ſum. to. 2. tr. 2. dub. 33. n. 1. *Qui ſic aſſerit? [Los forasteros vagos, que ſon los, que no tienen caſa; ni lugar en parte ninguna, eſtos eſtan obligados à las leyes, y coſtumbres del lugar; por donde paſſan, aunque ſera de paſſo; por- que, como eſtos tales no tienen domicilio en ninguna parte ſéguro donde quiera, que allegan le adquieren, y de otra manera; diriamos, que no tienen obligacion a leyes, ni coſtumbres ſes de lugar alguno.]* Dicendum eſt igitur, vagos teneri obſervare leges oppidi, in quo reperiuntur: qui cum nullum peculiare domicilium habeant, illud quoad omnia acquirunt, vbicumque reperiuntur; alias viderentur exempti ab omnibus ſtatutis, & conſuetudinibus; quod dicere, abſurdum videtur.

2. Non reticebo tamen, contrarium docere Gregorium Sayrum in Clauſi regia, lib. 3. cap. 4. num. 8. & Leonardum Leſſium lib. 4. c. 2. dub. 7. num. 49. vbi ita ait: [Hæc ſententia eſt probabilis; eaque non ſolum de peregrinis, qui alibi fixum domicilium habent; ſed etiam de vagis, qui nuſquam firmam ſedem obtinent, intelligi poteſt: nam eadem ratio in illis locum habet, nimirum, quia non ſunt incolæ, aut inhabitantes: & Doctores generaliter loquuntur, nec diſtinguunt hoc loco inter peregrinos, & vagos; ſed volunt, omnes alienigenas, qui veniunt animo non manendi, non teneri. Ita Paludanus, Antoninus, Sylveſter, & Medina. Nec obſtat, quod poſſint percipere Sacramenta vbicumque inueniantur: quia illud eſt privilegium, non obligatio: ad nullam enim in particulari aſtringuntur parochiam, niſi per maiorem anni partem loco conſistere decreuerint. Neque abſurdum videri debet, eum, qui nunquam ſiſtit, nullis ſtatutis particularium locorum teneri.] Ita Leſſius: & poſt illum docet etiam nouiſſime hanc ſententiam Ioannes Sancius in Selectis, diſp. 54. n. 34. & Paulus Layman in Theol. mor. tr. 4. c. 12. num. 6. Vnde apparet, hanc opinionem ſatis probabilem eſſe.

RESOL. XLVII.

Solent plures aliquando in ſtate ſe transferre ad ciuitatem Montis Regalis: queritur, an teneantur ad ieiunia, & obſervationes Feſtorum, & c. illius loci?

Et quid quando iſte leges obligant etiam in loco domicilij? Et quid eſt ſentendum quoad contractus ſolennitatem: nam aduenæ teneantur ſervare in contractibus leges, & conſuetudines, & ſtatuta loci, in quo contrahunt? Ex p. 1. tr. 10. Ref. 13.

Aliqui affirmatiue reſpondent: & ita in terminis docet Moſſeſius in ſum. to. 1. tr. 9. c. 8. n. 34. & tractat. 10. n. 17. cap. 4. Suarez de relig. tom. 1. lib. 2. cap. 14. Leſſius lib. 4. c. 2. dub. 8. n. 10. Sayrus in Clauſi reg. lib. 7. c. 3. n. 1. & Fagundez de præcept. Eccleſ. tractat. 1. lib. 1. cap. 8. n. 20. Et ratio eſt, ait Moſſeſius cum alijs: quia ciuis exiſtens extra ſuum locum eſt ſolutus à ieiunijs, & particularibus obligationibus ſui loci: ergo iuſtum eſt, vt ligetur conſuetudine, & legibus locorum, in

in quibus per aliquos dies manet: qui enim sentit commodum, debet etiam onus sentire, iuxta regulam iuris. Deinde, aiunt Suarez, & Lessius, omnes fideles ita obsequantur legibus, & consuetudines locorum, in quibus manent: & licet hæc consuetudo ortum habuerit occasione vitandi scandali; at semel inducta obligat in conscientia, tanquam valde rationabilis.

2. At ego puto contrariam sententiam esse probabiliorem. Et ratio est: quia lex tantum obligat subditos, & partes communitatis, pro qua fertur: sed aduenæ, & peregrini non sunt subditi, nec pars communitatis; in qua versantur: ergo non tenentur legibus eius. Maior est certa. Minor probatur: nam aduenæ non habent intentionem, ut suppono, manendi in tali loco pro maiori anni parte: ergo non censentur in eo loco habitare, & consequenter non ligantur talibus consuetudinibus, & legibus. Deinde, Episcopus talis loci non potest dictis peregrinis aliqua Sacramenta ministrare, præter Confessionem, & Communionem; & hæc tacita proprii Episcopi licentia: nec potest cum illis dispensare. Ergo, nec iurisdictione obligandi illos suis legibus, potestur. Et ita hanc sententiam docet Granado in part. controuers. 7. tract. 3. part. 1. disp. 7. sect. 4. n. 25. Sanchez de matrimonio, tom. 1. lib. 3. disp. 18. n. 4. & in opere morali, tom. 1. lib. 1. c. 12. n. 38. Azorius part. 1. lib. 7. c. 30. q. 6. vlt. Vega in summ. tom. 1. cap. 14. cas. 11. & alij penes ipsos.

3. ad argumentum Molfesij respondetur, illam regulam iuris procedere, quando onus necessarium est annexum commodo, ut percipiens beneficii fructus teneatur eius oneribus; sed, ubi annexa non sunt: & sic Nouitius Religionis gaudet eius privilegiis; non tamen tenetur eius oneribus, ac præceptis, secundum veriorem sententiam. Ad argumentum Suariz, & Lessij, negatur ea consuetudo obligare: quod si aliqui se obligatos existimant; aut id ex ignorantia prouenit; aut, si sint viri docti, id existimant, quia tenent contrariam sententiam: at oppositam tenent, qui nostram amplectuntur. Dicendum est igitur, secluso scandalo, (quod facile potest vitari, admonitis abstinentibus, se non teneri ad eas leges; vel occulte transgrediendo;) Panormitanum in ciuitate Montis Regalis existentem, cum animo ibi non manendi pro maiori anni parte, non teneri ad ieiunia, Festorum obseruationes, & alias leges illius loci. Hæc tamen sententia, & superioris Resolutionis, limitanda est primò, quoad contractuum solemnitates: nam omnes aduenæ tenentur seruare solemnitates in contractu requisitas legibus, & consuetudinibus loci, in quo contrahunt. Secundò, quando legum transgressio cederet in damnum illius loci: tunc enim peregrini tenentur: ut, si aliquod statutum prohibeat aliquid extrahi ex illo loco. Tertio, supradicta doctrina, secundum aliquos, non est intelligenda de vagis, qui nullibi certam sedem habent: hi enim tenentur ad leges illius oppidi, per quod obiter transeunt. Quartò, quando illæ leges obligant, etiam in loco domicilij, & non solum in loco ubi reperiuntur: nam in hoc casu nulla ratio est excusans. Vide Villalobos in summ. tom. 1. tract. 2. dub. 33. Fagundez, Sanchez, & alios, ubi supra. Sed huic aliam adiungamus non dissimilem questionem.

RESOL. XLVIII.

An aliquis existens in Ciuitate Montis Regalis per aliquos dies, teneatur obseruare Festa, & ieiunia, que hic Panormi obseruantur? Quod est querere, an peregrini teneantur obseruare Festa, & ieiunia proprii domicilij, quæ non obseruantur in loco, in quo reperiuntur?
Et quid est dicendum, si quis ex industria hoc efficeret, vel laboraret in alio loco, vel ut ibi non ieiunaret, sed carnes comedat?

Et alia notabilia, & diuersi casus in textu huius Resolutionis inferuntur sapienti contingentes in praxi. Ex p. 1. tr. 10. Ref. 14.

§. 1. Respondent affirmatiue Syluester verbo Ieiunium, quæst. 2. distinct. 12. Rosella eodem verbo, n. 16. D. Antoninus part. 3. tit. 6. c. 2. §. 2. & Paludan. in 4. dist. 15. q. 15. art. 3.

2. Sed ego contrariam sententiam omnino sustinendam esse existimo, etiam si ex industria quis hoc efficeret, vel laboraret in alio loco, vel ibi non ieiunaret; sed carnes comederet. Et ita docet Sanchez in summ. tom. 1. lib. 1. cap. 12. num. 35. & de matrim. tom. 1. lib. 3. disp. 18. num. 29. Fagundez de Præcept. Eccles. tract. 1. lib. 1. cap. 7. num. 7. quia vitur iure suo: ut optime aduertit Suarez de Relig. tom. 1. lib. 1. c. 13. n. 8. in fin. in tali casu non interuenit propriè fraus, aut dolus; sed fuga quædam obligationis præcepti, quæ tamen contra præceptum non est: & ita, licet per se non sit bona, non est tamen mala.

3. Scio, contrariam sententiam docere Lessium lib. 4. c. 2. dub. 8. num. 60. Rebullum part. 2. lib. 2. quæst. 7. sect. 3. num. 16. Sayrum in Clauis Regia, lib. 7. c. 3. n. 12. Rodriguez in summ. tom. 2. c. 219. num. 2. & utrumque Ledesinam apud Sanchez; sed tu tene affirmatiuam sententiam, tanquam probabiliorē: quia, qui vitur iure suo non potest dici fraudem committere. Et ita hanc sententiam nouissimè tenet Villalobos in summ. tom. 1. tract. 2. dub. 34. num. 2. ubi ita asserit: [Si vn Portuges esta en Castilla, pue de comer menudos los Sabados, como se comen aca; y no peca el, que sale de su lugar en dia de fiesta, a trabaia en otro lugar, donde no se guarde aquel dia; y el que sale de su lugar, donde se ayuna, y llega la hora de la cena a otra adonde se come carne, la puede cenar alli, y aun podria antes de salir de su lugar, donde no se ayuna almoizar en su casa por la mañana, conque no coma carne.] Ita ille. Notandum est tamen, quod ille, qui in die festo patriæ se transfert ad alium locum, ubi dies festus non est, laborandi causa, non tenetur prius Missam audire, si in ipso mane diei festi exit: quia talis homo non tenebatur audire Sacrum, nisi usque ad meridiem. Ergo, si intra meridiem exeat, Sacro non audito, non peccat. Et ita docet Sanchez, ubi supra de matrim. tom. 1. lib. 3. disp. 18. num. 21. cuius sententiam probabilem vocat Lessius lib. 4. cap. 1. dub. 8. num. 56. Malderus in part. 1. quæst. 96. art. 5. & Fagundez de Præcept. Eccles. tract. 1. lib. 1. cap. 7. num. 13. quidquid in contrarium asserat Emanuel Sa verb. Festum, n. 8. Naldus in summ. verb. festum, num. 8. Sayrus in Clauis Regia, lib. 7. cap. 1. Fernandez in exam. Theol. mor. p. 1. c. 7. §. 1. n. 14. Filliucius tract. 2. 7. c. 7. n. 111. Suarez de Religione, tom. 1. lib. 2. c. 15. n. penult. & alij. Sed tu tene cum Sanchez, non solum post factum, ut vult Naldus in summ. verb. Missa, n. 17. & alij; sed etiam ante factum.

4. Ex his omnibus inferit Fagundez duo multum notabilia. Primò, ubi supra num. 8. posse aliquem laborare diebus festis, de præcepto Episcopi, & ieiunia eius non seruare intra eandem Diocesim ipsius Episcopi, si ibi sit locus exemptus ab illius iurisdictione: cum locus exemptus pro extraneo habeatur. Et ita asserunt Auila de censuris, part. 2. cap. 3. dub. 5. Henriquez lib. 13. c. 26. num. 1. & alij, excommunicationem Episcopi pro tota Diocesi non ligare eos subditos, qui commorantur in loco exempto intra eandem Diocesim ipsius Episcopi, qui censuram fert. Secundò, notat Fagundez, quod si festum, vel ieiunium seruatur in patria, & in loco per quem transit; ex præcepto Episcopi utriusque Diocesis; tunc videtur, pergitinum ad neutrum obligari: quia peregrini non sunt subditi Episcopo illius loci, ut eos obligare possit suo præcepto; & quia non tenentur absentes ad leges patriæ: ergo, &c. & idè hanc

Sup. hoc in Ref. præterea, & in alio §. eius annot. Et sup. hoc quatto in Ref. seq. §. vlt. ante medium, per. Secundo, & in alio §. eius not.

Sup. hoc in fra in tr. 2. Ref. 24. §. vlt. cum ad lin. 5. & vlt. & in 1. 4. tr. 6. Ref. 45 & ex industria contra in principio eius §. 2. ibid. in Ref. 44. & in alio notat. & pro industria laborandi in die festo, magis late ibid. in Ref. 18. Quare malè, &c.

Sup. hoc in fra in tr. 2. Ref. 21. cum in fin. & in Ref. §. vlt. vlt. eius not. pro hac quæst.

Sup. hoc pri. mo, in tr. 6. Ref. 86. vlt. Vnde, &c.

Sup. hoc late in tom. 5. tr. 1. Ref. 99. &c.

Sup. his in fin. Ref. præterea, vlt. Quattò, & in tom. 4. tr. 6. 45. §. 1. ad med. vlt. Secus autè